

Regeringsuppdrag om cirkulär och fossilfri upphandling

Delrapport

I mars 2023

Innehåll

Bakgrund.....	3
Uppdragets mål.....	3
Genomförande av uppdraget	3
Insatser februari 2022 – februari 2023	4
Övergripande insatser.....	4
Fokusområde: Strategiska förutsättningar	6
Fokusområde: Branscher och materialströmmar	7
Fokusområde: Stöd i upphandling	8
Fokusområde: Innovation i upphandling.....	9
Fokusområde: Kommunikation och samverkan	10
Det fortsatta arbetet.....	13

Bakgrund

Upphandlingsmyndigheten fick den 24 februari 2022 i uppdrag av regeringen att stärka och utveckla den offentliga upphandlingen så att den i ökad utsträckning bidrar till omställningen till en cirkulär ekonomi och fossilfritt samhälle (M2022/00439).

Enligt uppdraget ska Upphandlingsmyndigheten arbeta med att förstärka myndighetens stöd för upphandling som främjar cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle och utarbeta ett förslag till och implementera en handlingsplan för detta. Målet är att bidra till Agenda 2030 och klimatmålet om nollutsläpp 2045, i enlighet med regeringens klimatpolitiska handlingsplan (prop 2019/20:65) och strategin för cirkulär ekonomi (M2020/01133). Uppdraget pågår från och med 24 februari 2022 till 1 februari 2025.

En handlingsplan med 20 åtgärder inom fem fokusområden, som ska genomföras under uppdragstiden, levererades till regeringen den 1 december 2022 (UHM-2021-0017). Den här delrapporten redovisar de insatser som gjorts inom uppdraget under perioden februari 2022-februari 2023, med utgångspunkt i handlingsplanens fokusområden.

Uppdragets mål

Arbetet med uppdraget och genomförandet av handlingsplanen har som mål att:

- öka kunskapen hos upphandlande organisationer och dess leverantörer om hur offentlig upphandling och strategiskt inköpsarbete kan bidra till att öka takten i omställningen till en cirkulär ekonomi och fossilfritt samhälle
- öka förmågan hos upphandlande organisationer att genomföra upphandlingar som tar tillvara och främjar nya lösningar och möjliggör cirkulära affärsmodeller
- öka andelen cirkulära affärsmodeller och cirkulära affärslösningar i offentlig upphandling.

Genomförande av uppdraget

Upphandlingsmyndigheten bedriver uppdraget som ett paraplyuppdrag. Det innebär att det uppfattas som ett förtydligande av myndighetens instruktion och generella uppdrag. Befintliga erbjudanden och insatser som görs inom myndigheten med bäring på uppdraget sorteras och paketeras in under detta paraply. Stora delar av myndighetens kompetens och verksamhet kommer att involveras vid genomförandet av uppdraget. Pågående verksamhet och uppdrag på myndigheten som berörs av uppdraget bedöms omfatta bland annat: utveckling och förvaltning av hållbarhetskriterier, utveckling av stöd för etablering av ändamålsenliga inköpsorganisationer och träffsäker upphandling, upphandlingsstatistik, miljöspendanalys och Afori - arenan för innovation i upphandling.

Upphandlingsmyndigheten är en kunskapsmyndighet som kan bidra med att tillhandahålla kunskap om hållbara offentliga affärer och att i samverkan med andra

bidra till utvecklingen mot en cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle. Myndigheten utgår alltid från befintliga data, analys och kunskap, samlar nya insikter och utvecklar kunskapsunderlaget över tid.

För att offentlig upphandling ska bidra till att de långsiktiga målen nås krävs att många aktörer bidrar. Det handlar om bland annat om utveckling av lagstiftning och regelverk men också om beteendeförändringar och transformation hos de upphandlande organisationerna och dess leverantörer.

Insatser februari 2022 – februari 2023

I detta avsnitt beskrivs de insatser som genomförts inom uppdraget under perioden februari 2022 till och med februari 2023. De viktigaste insatser som genomförts under perioden är:

- Handlingsplan för upphandling som bidrar till omställning till en cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle.
- Utveckling av stöd i upphandling som främjar cirkulär ekonomi och fossilfria lösningar.
- Kommunikation och samverkan med intressenter.

De insatser som genomförts under perioden syftar bland annat till att främja omställningen mot en cirkulär ekonomi genom offentlig upphandling. Insatserna syftar bland annat till att ge stöd, öka kunskapen, utveckla förutsättningarna och stärka förmågan hos de upphandlande organisationerna. De upphandlande organisationerna behöver sedan själva använda den ökade förmågan i det egna inköpsarbetet för att bidra till en förflyttning mot ett cirkulärt och fossilfritt samhälle. De långsiktiga effekterna av Upphandlingsmyndighetens arbete kommer därav inte att kunna mätas eller följas upp förrän på några års sikt.

Övergripande insatser

Följande insatser har genomförts på en övergripande nivå och är inte direkt knutna till något av fokusområdena.

Handlingsplan för upphandling som bidrar till omställning till en cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle

Handlingsplanen levererades till regeringen den 1 december 2022. Det övergripande målet med handlingsplanen är att öka kunskapen om och användningen av upphandling som ett strategiskt verktyg för att främja en cirkulär ekonomi. Åtgärderna syftar till att bidra till att nå Sveriges miljö- och klimatmål och målen i Agenda 2030. Handlingsplanen utgår från en övergripande förstudie som identifierat utmaningar och framgångsfaktorer för att nå uppdragets mål.

Åtgärderna har delats in under fem fokusområden:

- strategiska förutsättningar

- branscher och materialströmmar
- stöd i upphandling
- innovation i upphandling
- kommunikation och samverkan.

Förstudie av offentlig upphandling som främjar cirkulär ekonomi och fossilfrihet

Upphandlingsmyndigheten har genomfört en förstudie med fokus på att identifiera hinder och möjligheter för upphandling som främjar en cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle. Förstudien genomfördes i form av intervjuer av representanter från forskar- och universitetsvärlden, politiker och högre tjänstemän, inom både privat som offentlig sektor och personer som arbetar med frågor om hållbarhet, klimat och cirkulär ekonomi. Insikterna från studien omhändertas i genomförandet av uppdraget.

Framgångsfaktorer hos upphandlande organisationer

Förstudien visar att de organisationer som arbetar framgångsrikt med utmaningarna kring klimat och hållbarhet inom offentlig verksamhet har adresserat utmaningen som en integrerad del med övriga samhällsutmaningar som de står inför. Dessa organisationer använder sig av arbetssätt som bidrar till innovation. Detta innebär bland annat att de arbetar långsiktigt och har ett helhetsperspektiv på inköpsverksamheten. Det innebär också att det finns en tydlig styrning som tilldelar nödvändiga resurser och säkerställer att rätt kompetens finns på plats.

Utmaningar hos upphandlande organisationer

De upphandlande organisationer som inte har kommit lika långt i sitt arbete med hållbarhet och klimat pekar på utmaningar som begränsade resurser och okunskap om hur de ska ta sig an omställningen. Även arbetssätt och avsaknad av långsiktighet och ett helhetsperspektiv upplevs som utmaningar. En följd är att hållbarhets- och klimatfrågor blir bortprioriterade och verksamheten styr mot att adressera isolerade utmaningar. De går därmed miste om målsynergier.

Insikter från leverantörer till offentlig sektor

En slutsats som dras i förstudien är att den privata sektorn generellt sett kommit längre än offentlig sektor med arbetet med omställningen till cirkulär ekonomi och fossilfrihet. Detta gäller särskilt företag som har identifierat att det är strategiskt viktigt att jobba mot hållbarhet och cirkulära affärsmodeller. Dels för att efterfrågan på hållbara produkter och tjänster ökar, dels för att locka till sig ny personal då val av arbetsgivare allt oftare är värderingsstyrt.

De leverantörer som intervjuats har tenderat att se offentlig sektor som långsam och krånglig att göra affärer med. Leverantörerna anser även att upphandlande organisationers kunskapsnivå på området generellt sett är låg. De leverantörer som har kommit i gång med hållbarhets- och klimatarbetet saknar en nära dialog om nya hållbara lösningar med beställare inom den offentliga sektorn. Genom dialog kan leverantörer och upphandlande organisationer förstå varandras behov och utmaningar

och bidra till innovation och att skapa nya möjligheter och lösningar. Dialog kan också påverka hur offentlig sektor uppfattas av leverantörer. En bättre dialog mellan leverantörer och offentliga upphandlare kan också påverka den privata sektorns beslut att ställa om till cirkulära och mer hållbara lösningar om denna förflyttning i förlängningen kan stärka konkurrenskraften.

Fokusområde: Strategiska förutsättningar

De upphandlande organisationerna behöver ha rätt strategiska förutsättningar för att kunna bidra till att olika målsättningar nås, exempelvis inom cirkulär ekonomi eller fossilfrihet.

Ändamålsenliga inköpsorganisationer

Genomförda insatser är kopplade till följande åtgärd i handlingsplanen:

- Stimulera etablerande av ändamålsenliga inköpsorganisationer, i samverkan med andra aktörer, i syfte att främja cirkulär ekonomi och fossilfrihet.

För att stimulera etableringen av ändamålsenliga inköpsorganisationer har Upphandlingsmyndigheten under året publicerat ett stöd om ändamålsenliga inköpsorganisationer och träffsäker upphandling. Stödet bygger på modellen för ändamålsenliga inköpsorganisationer som publicerades i Upphandlingsmyndighetens rapport Att stimulera etableringen av ändamålsenliga inköpsorganisationer (2022:1). Stödet innehåller rekommendationer om hur inköpsstyrningen bör integreras i upphandlande organisationers ledningssystem och hur ansvar bör fördelas mellan inköpsfunktionen och verksamheten i inköpsprocessen.

Under 2022 genomfördes den tredje uppföljningen av den nationella upphandlingsstrategin bland upphandlande organisationer och leverantörer. Enkäten utökades under året för att bland annat fånga upphandlande organisationers förmåga till strategiskt inköpsarbete och upplevda begränsningar. I enkäten ställdes bland annat frågor kring upphandling som främjar en cirkulär ekonomi och miljömässig hållbarhet. Analysen av enkätsvaren färdigställs under våren 2023. Den kommer att ge en baslinje för att följa utvecklingen när det gäller upphandling som främjar en cirkulär ekonomi. Den kommer också att ge kunskap som kan tillgängliggöras och spridas både via myndighetens och andras kanaler och arenor.

Statistik och miljödata

Genomförda insatser är kopplade till följande åtgärder i handlingsplanen:

- Analysera vilken statistik och miljödata, kopplat till offentliga affärer, som kan vidareutvecklas för att stödja strategiska prioriteringar och uppföljning av omställningen till en cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle.
- Påverka för ny utformning av insamling av inköpsvärden och utveckla statistiken på upphandlingsområdet för att på sikt stärka möjligheterna till uppföljning av omställning till cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle.

Upphandlingsmyndigheten är statistikmyndighet på upphandlingsområdet. Myndigheten ansvarar för att förvalta, utveckla och sprida statistik om upphandling och för att driva en nationell statistikdatabas på området. Relevant och tillgänglig statistik av hög kvalitet är användbar för olika intressenter. Upphandlande organisationer och leverantörer kan använda statistiken för analyser som ligger till grund för faktabaserade beslut i inköps- och anbudsarbetet. Det leder till bättre offentliga affärer och i förlängningen ökad samhällsnytta.

Under 2022 lanserade Upphandlingsmyndigheten Statistiktjänsten. I januari 2023 publicerade Upphandlingsmyndigheten ytterligare statistik med uppgifter från efterannonserade upphandlingar. Statistiktjänsten ger bland annat möjlighet att ta ut statistik rörande miljömässigt hållbar upphandling i de efterannonserade upphandlingarna.

Miljöspendanalys är metoder för inköpsanalys i vilka kvantifierade miljöaspekter har integrerats. Analyser visar då inte bara finansiella aspekter utan ger indikationer på vilka inköpskategorier som har störst miljöpåverkan, exempelvis på klimatet. Miljöspendanalys ger underlag för prioriteringar i det strategiska inköpsarbetet.

Under 2022 publicerade Upphandlingsmyndigheten en så kallad verktygslåda som bland annat innehåller förslag på kategoristruktur och miljödata tillsammans med ett stöd om hur verktygslådan kan användas i inköpsanalyser. Upphandlingsmyndigheten har även deltagit i pilotprojekt för att testa miljöspend i praktiken och arbetat med att öka kunskapen om miljöspendanalys genom seminarier och föredrag.

Fokusområde: Branscher och materialströmmar

I Sveriges strategi för omställningen till en cirkulär ekonomi prioriteras sex branscher och materialströmmar: bygg- och fastighetssektorn, livsmedel, textilier, plast, förnybara och biobaserade råvaror och innovationskritiska mineral och metaller. En förutsättning för ökad cirkularitet är ett livscykelperspektiv på materialströmmarna, där de tidiga faserna är särskilt viktiga avseende bland annat giftfrihet och design. Genom att utveckla och uppdatera upphandlingsstöd kan Upphandlingsmyndigheten verka för att de offentliga affärerna bidrar till omställningen för prioriterade branscher och materialströmmar.

Genomförda insatser är kopplade till följande åtgärd i handlingsplanen:

- Utveckla stöd för offentliga affärer som främjar cirkulär ekonomi och fossilfrihet anpassat till prioriterade branscher och materialströmmar, bland annat kriterier för fossilfria transporter och arbetsmaskiner.

Stöd för upphandling där plast förekommer

Upphandlingsmyndigheten har uppdaterat sitt befintliga stöd för upphandling av varor och tjänster där plast förekommer, bland annat plastförpackningar och emballage på byggområdet, inom vården och för livsmedel. För fortsatt utveckling av stöd på området har myndigheten också deltagit i SIS tekniska kommitté och

arbetsgrupp för plastförpackningar och i Uppsala klimatprotokolls arbetsgrupp för plastupphandling.

Stöd inom bygg- och anläggningsområdet

Under 2022 har myndigheten kompletterat stödet på området genom att lansera:

- klimatkrav för bygg-, väg- och anläggningsprojekt
- hållbarhetskriterier för cirkulär masshantering för minskad klimat- och naturpåverkan
- krav på byggnadens energianvändning så att klimatpåverkan minimeras under drift.

Upphandlingsmyndigheten har även byggt ut sitt webbaserade verktyg för att uppskatta klimateffekten av krav i bygg- och anläggningsupphandling med fler klimatfrämjande åtgärder.

I december 2022 lanserade Upphandlingsmyndigheten ett stöd om universell utformning och tillgänglighet i byggd miljö. Sett ur hållbarhetsperspektiv, kan en tillämpning av universell utformning i ett tidigt skede i byggprocessen leda till att behovet av att riva eller bygga om minskar. En byggnad eller plats kan med universell utformning ha försetts med kvaliteter som kan förlänga dess tänkta livslängd även från användarens perspektiv, exempelvis genom att hänsyn har tagits till att användaren ska kunna vara i olika åldrar och ha varierande funktionsförmåga över tid.

Fokusområde: Stöd i upphandling

Upphandlingsmyndigheten erbjuder i dagsläget stöd i hela inköpsprocessen. Stödet för cirkulär ekonomi och fossilfrihet består av vägledande texter på webbplatsen, ett mer konkret stöd i form av hållbarhetskriterier och Upphandlingsmyndighetens Frågeservice.

Hållbarhetskriterier och vägledning

Genomförda insatser är kopplade till följande åtgärd i handlingsplanen:

- Tillhandahålla hållbarhetskriterier och/eller vägledning inom de områden där de offentliga inköpen kan bidra mest till cirkulär ekonomi, giftfrihet och fossilfrihet.

Hållbarhetskriterier

Syftet med hållbarhetskriterierna är att ge ett konkret stöd som kan användas i upphandling för att främja mer hållbara lösningar för de produktgrupper där sådana kriterier ger mest effekt.

Upphandlingsmyndigheten har utvecklat och lanserat kriterier med särskilt fokus på cirkulär ekonomi och fossilfrihet inom området IT-utrustning. Dessutom har hållbarhetskriterier för områden som medicinska förbrukningsartiklar och engångstextilier för sjukvården, leksaker, skapandematerial och idrottsmateriel

uppdaterats. Syftet är att underlätta upphandling som främjar produkter med lägre klimat- och miljöpåverkan.

Frågeservice

Frågeservice är en tjänst där Upphandlingsmyndigheten besvarar frågor som rör offentlig upphandling och statsstöd, inklusive hållbar upphandling, cirkulär ekonomi och hållbarhetskriterier. Syftet med tjänsten är att tillhandahålla målgruppsanpassat stöd direkt till frågeställaren i ett tillgängligt format. Målet är att stödet ska vara så pass utförligt och tydligt att frågeställaren kan fatta egna självständiga beslut. Frågeservice följer upp inom vilka ämnesområden som frågor ställs och insikterna bidrar till utvecklingen av Upphandlingsmyndighetens stöd.

Utbildningsmaterial

Det krävs erfarenhet och kompetens för att göra effektiva upphandlingar med mål att bidra till ett hållbart samhälle. För att bidra till ökad kompetens lanserade Upphandlingsmyndigheten i januari 2023 tre utbildningspaket, som medarbetare och chefer inom upphandlande organisationer kan använda sig av för att vidareutbilda den egna organisationen. Genom regelbundna utbildningsinsatser kan upphandlande organisationer skapa förutsättningar för att lyfta inköpsfrågorna i organisationen och långsiktigt säkerställa sunda offentliga affärer för en hållbar framtid.

Samverkan för stärkt stöd

Genomförda insatser är kopplade till följande åtgärd i handlingsplanen:

- Samverka med andra aktörer för att bidra till att gemensamt stärka och utveckla det totala erbjudandet av stöd inom området.

Samverkan med andra aktörer är en förutsättning för att kunna bidra till önskad utveckling och främja en omställning till cirkulär ekonomi genom upphandling. Samverkan ger dessutom möjlighet till omvärldsbevakning och möjlighet att sprida och få synpunkter på det stöd som utvecklas. Upphandlingsmyndigheten har under rapporteringsperioden samverkat med flertalet organisationer, bland annat andra myndigheter – svenska och internationella – företag och intresseorganisationer. Ett exempel är arbetet med villkor för hållbara leveranskedjor som skett i samverkan med regionernas nationella kansli för hållbar upphandling och inköpscentralen Adda. Villkoren kommer bland annat att innehålla åtaganden för leverantören att arbeta för minskad klimatpåverkan och användning av jungfruliga resurser.

Fokusområde: Innovation i upphandling

Den offentliga efterfrågan på innovativa och hållbara lösningar behöver öka för att snabba på utvecklingen av cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle som möter de nationella miljö kvalitetsmålen och målen i Agenda 2030. Innovation i upphandling kan möjliggöra uppfyllnad av mål och synergier i nya arbetssätt och bidra till nya affärsmodeller. Inom ramen för uppdraget kommer Upphandlingsmyndigheten att verka för ökad innovation i upphandling som bidrar till omställning till en cirkulär ekonomi och fossilfrihet.

Beställarnätverk

Genomförda insatser är kopplade till följande åtgärd i handlingsplanen:

- Sprida lärande exempel och inspirera till hur offentlig sektor kan bli mer innovativa genom upphandling och hur innovation kan finansieras för att bidra till cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle.

Upphandlingsmyndigheten har fördjupat samarbetet kring Energimyndighetens arbete med strategiska beställarnätverk och de förutsättningar som beställarnätverk skapar i främjandet av innovation i upphandling. Upphandlingsmyndigheten har tillgängliggjort stöd, kunskap och lärande om hur beställarnätverk fungerar och lyft fram viktiga framgångsfaktorer för nätverken. Beställarnätverkens samlade köpkraft driver marknaden att ta fram nya lösningar inom en rad fokusområden för energieffektivisering av fastigheter.

Inspiration till innovation

Genomförda insatser är kopplade till följande åtgärd i handlingsplanen:

- Sprida lärande exempel och inspirera till hur offentlig sektor kan bli mer innovativa genom upphandling och hur innovation kan finansieras för att bidra till cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle.

Afori, arenan för innovation i upphandling, drivs inom ramen för ett regeringsuppdrag som Upphandlingsmyndigheten har tillsammans med Vinnova och PRV. Afori är en mötesplats för offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle, som tydliggör att offentlig upphandling är ett effektivt verktyg för att driva på samhällets gröna omställning, ökad välfärd och näringslivets konkurrenskraft.

Under året har Afori producerat elva filmer som belyser innovation i upphandling ur olika perspektiv. I filmserien "Den springande punkten" beskriver åtta personer, politiker, generaldirektörer, verkställande direktörer och höga tjänstepersoner, vad de ser som den absolut viktigaste åtgärden för att få till mer innovation i upphandling. En av filmerna berör upphandling som främjar cirkulära lösningar.

Fokusområde: Kommunikation och samverkan

Upphandlingsmyndigheten äger inte frågan om cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle. För att åstadkomma önskad förflyttning krävs därför att aktörer som kan påverka utvecklingen arbetar tillsammans, där Upphandlingsmyndighetens bidrag är kunskap, stöd och strategier inom området offentliga affärer. Kommunikation och samverkan med olika aktörer är därför viktiga komponenter för att uppdragets mål ska uppnås.

Strategisk samverkan

Genomförda insatser är kopplade till följande åtgärd i handlingsplanen:

- Samverka strategiskt på flera nivåer – nationellt och internationellt – genom att identifiera och etablera relation med relevanta myndigheter, bransch- och

intresseorganisationer och andra aktörer som har stor möjlighet att påverka utvecklingen.

Samverkan på fler nivåer är en viktig del för att öka kunskapsnivån generellt i hela inköpssystemet och driva på utvecklingen av de offentliga affärerna mot en omställning till cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle.

Samverkans- och referensgrupper

Upphandlingsmyndigheten har etablerat en samverkansgrupp och en nationell referensgrupp för det aktuella uppdraget. Under arbetet med handlingsplanen gav grupperna återkoppling på inriktning och fokusområden. Upphandlingsmyndigheten kommer i det fortsatta arbetet med uppdraget att samverka med båda grupperna.

Syftet med samverkansgruppen är att kunna förankra genomförandet i en nära dialog med av regeringen utpekade myndigheter och identifierade organisationer. Det är också viktigt att samverka kring liknande åtgärder som pågår och planeras med beröring till handlingsplanens fokusområden. Gruppen ska också ha som uppgift att sprida information och förankra uppdraget inom sina respektive organisationer.

De myndigheter och organisationer som ingår i samverkansgruppen är Trafikverket, Boverket, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Energimyndigheten, Tillväxtverket, Försvarets materielverk, Kammarkollegiet, SKR och Nationella kansliet för hållbar upphandling inom regioner.

Referensgruppen består av omkring 60 deltagare från upphandlande organisationer, myndigheter, akademi, forskningsinstitut, branschorganisationer och företag. Referensgruppen ska bidra med att lämna inspel, synpunkter och vara rådgivande i uppdraget. Den ska också ha som uppgift att sprida information och förankra uppdraget inom sina respektive organisationer.

Övrig samverkan

Upphandlingsmyndigheten har vidare samverkat både internationellt och nationellt. Exempelvis sker samverkan med andra myndigheter inom Miljömålsrådet, där Upphandlingsmyndigheten deltar som en av miljömålsmyndigheterna. Inom Miljömålsrådet kan bland annat nämnas programområdet "Staten går före", där Upphandlingsmyndigheten har deltagit i ett arbete för att skapa förutsättningar för beställarnätverk. Under 2022 avslutades programområdet "Klimathänsyn i bygg- och anläggningsbranschen", som Upphandlingsmyndigheten ansvarade för. Upphandlingsmyndigheten har inom ramen för Miljömålsrådet även medverkat i arbetet med en potentialstudie som visar på möjligheterna till mer hållbara event, möten och konferenser inom staten. Under 2022 startades det nya programområdet "Cirkularitet i klimatomställningens materialflöde" där Upphandlingsmyndigheten deltar.

Upphandlingsmyndigheten har deltagit i Delegationen för cirkulär ekonomis expertgrupp för upphandling och Tillväxtverkets myndighetsnätverk för Hållbar regional utveckling 2020-2023.

Andra samverkansinsatser är deltagande i olika nätverk och grupperingar som syftar till att sprida kunskap om hållbar upphandling inom EU, projekt finansierade av Nordiska ministerrådet och EU och samverkan med svenska inköpscentraler och regioner.

Kunskapsspridning

Genomförda insatser är kopplade till följande åtgärd i handlingsplanen:

- Sprida kunskap och driva opinion, genom egna och andras kanaler, för att höja kunskapsnivån om upphandling som främjar cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle, med mål att påverka till beteendeförändring hos upphandlande organisationer och dess leverantörer.

Trendens

Upphandlingsmyndigheten sprider kunskap och driver opinion i många olika kanaler och på olika sätt. Bland annat släpptes Trendens (UHM-2023-0021), Upphandlingsmyndighetens årliga rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet, i slutet av januari 2023. Årets tema är ”Turbulent samtid – hållbar framtid”. Innehållet i rapporten speglar dagens utmaningar, hur välfärden ska finansieras och ställa om till ett cirkulärt och fossilfritt samhälle. Bland annat lyfts tre kommuner fram, som på olika sätt använder sin köpkraft för att ställa om. Trendens kommuniceras brett i olika kanaler.

Evenemang

Upphandlingsmyndigheten arrangerar och deltar i olika evenemang för att nå ut med kunskap om hur de offentliga affärerna kan hanteras mer strategiskt och driva utveckling. Detta gäller inte minst hållbarhetsområdet. Under perioden deltog Upphandlingsmyndigheten på 93 evenemang som kopplar till cirkulär ekonomi och klimatfrågan i upphandling och nådde därmed närmare 3000 deltagare. Exempelvis deltog Upphandlingsmyndigheten, på initiativ av detta uppdrag, som partner i arrangemanget Money Talks i februari 2023. Programpunkten hade rubriken ”Offentlig sektors konsumtionsmönster - hur ska pengarna räcka till välfärden?” och lyfte de ekonomiska fördelarna med att anpassa inköpsbehoven till cirkulär ekonomi.

Remisser

En viktig del av Upphandlingsmyndighetens arbete för att förändra och skapa framtida lösningar, inklusive att främja cirkulär ekonomi, är att lämna synpunkter på betänkanden och promemorior från utredningar, Regeringskansliet och andra myndigheter. Remissvar ger också en möjlighet att informera en bredare krets om förslagets effekter, därför kommuniceras ofta remissvaren i myndighetens kanaler.

Under rapporteringsperioden har Upphandlingsmyndigheten lämnat flera remissvar som kopplar till cirkulär ekonomi och klimatåtgärder:

- UHM-2022-0217 Naturvårdsverkets redovisning. Ansvar för kommunalt avfall för vissa enskilda avfallsströmmar
- UHM-2022-0203 Näringslivets klimatomställning

- UHM-2022-0061 Trafikanalys Rapport 2022:14 Förslag som leder till transportsektorns klimatomställning (M2022/01828)
- UHM-2022-0205 Underlag om lokal och regional klimatomställning inför den kommande klimatpolitiska handlingsplanen (M2022/01830)
- UHM-2022-0127 Miljömålsberedningens delbetänkande Sveriges globala klimatavtryck, M2022/00841
- UHM-2022-0106 Europeiska kommissionens förslag till en ny förordning om ekodesign för hållbara produkter 2022/0095 (COD)
- UHM-2022-0097 Europeiska kommissionens förslag till en ny byggproduktförordning (COM (2022) 144 final)
- UHM-2022-0061 Remiss av ändringar i förordningen om klimatbonusbilar (M2022/00498)

Upphandlingsmyndigheten har dessutom lämnat svar på remisser från bland annat miljömärkningsorganisationer.

Det fortsatta arbetet

Upphandlingsmyndigheten fortsätter arbetet med genomförande av uppdraget under 2023 med aktiviteter som har bäring på åtgärderna i fokusområdena i handlingsplanen.

Exempel på insatser under 2023:

- genomförande av analys som underlag för prioritering av insatser och inköpsområden med stor potential att bidra till hållbarhetsmål
- vidareutveckling av stöd för upphandling som främjar cirkulär ekonomi, bland annat stöd och kriterier för transporter och elektrifiering av arbetsmaskiner
- framtagande av statistikprodukter för att kunna följa upp fossilfri och cirkulär upphandling
- genomförande av samverkans- och spridningsaktiviteter.

